

Kék sugarak

Variációk egy színre

SINKÓ ISTVÁN

Kálmán Maklár Fine Arts, 2020. VI. 12. – VII. 31.

Kiállítási enteriőr, 2020, Kálmán Maklár Fine Arts

*„Ha most az égi kékség is kilobban,
a szép színekből nekem mi marad?”*

ÁPRILY LAJOS: KÉK SUGARAK

Ritka kiállítási koncepcióval indította a pandémia utáni tárlatainak sorát a KMFA Galéria. Egyetlen rendezővel: a kék szín hozza össze a huszonhét kiállított festményt és szobrot. A képzőművészet történetében talán ezzel a színnel foglalkoztak a legtöbbször, múltját, történetét, ikonográfiai jelentőségét a színtanban és a szakrális művészetben egyaránt kiemelt hely övezi. A kék színt az egyiptomiak adták nekünk, a szinesztéziában az ég és víz fogalmát is jelöli, az egyházművészet kizárólag Mária számára tartogatja a kéket. Tudjuk a festőmesterségek történetéből, hogy a lapis lazuli (az ultramarin alapja) aranyáron volt beszerezhető a középkori és újkori festőcéhekben, festék-műhelyekben. Bronzino és Vermeer, majd Gainsborough (*The Blue boy*) és van Gogh kékjei – és persze Picasso kék korszaka – meghatározó vizuális élménye e szín használatának. Modern korunk is létrehozott egy speciális kék színt, az Yves Klein által levédett Nemzetközi Klein kék árnyalatot.

A kék története, a különböző kékek hatása, a hideg színskálán elfoglalt helyük (ugyanakkor különösképpen időnkénti felbukkanásuk a meleg színek között) teszi különösen fontosá és izgalmassá a kék szín használatát. Nem véletlen tehát, hogy a Pantone Nemzetközi Színtézet javaslatára a 2020-as év hivatalos színe az időtlen, egyszerűségében is elegáns klasszikus kék lett, a Pantone Classic Blue 19-4052 TCX.

A Kálmán Maklár Fine Arts Galéria izgalmas válogatással tiszteleg a kék szín nemzetközi évének. Zömmel saját gyűjteményükből (néhány munka kölcsönzéssel került a válogatásba) a 20–21. század izgalmas, jelentős alkotóinak kék dominanciájú műveit mutatják be.

Az időrendet tekintve a legkorábbi két mű Vasarely 1941-es, kis méretű papírmunkája, illetve a Franciaországban élt Kallós Pál 1948-ban festett, *Szürrealista kompozíció* című alkotása. Ez utóbbi munkán a kék szín számos finom árnyalata ötvöződik a meleg színekkel. A galéria egyik kiemelt alkotója, Reigl Judit – a festészet nagymestere – három jelentős méretű és minőségű képpel van jelen a tárlaton. Kiemelkedik a három munka közül a *Hidrogén, fotonok, neutrínók* című alkotás, melyben a kék szín egy vegyes technikával létrehozott módszer segítségével szinte eleven anyagként jelenik meg. Hasonló technikai megoldással él Kucsera Márta két kis festményén, itt is olajos, fényes csillogású a vízimitációjú absztrakt kép.

A geometrikus absztrakt irányt a kiállításon három művész egy-egy alkotása képviseli. Réth Alfréd 1958-ban készült, erős faktúrákkal telített, *Anyagok harmóniája* című képe egy kevésbé jellemző irányt mutatja a művész munkásságának. Nádler István viszonylag korai munkája (1972), illetve Konok Tamás grandiózus, a kékekkel a teret is felvillantó 2010-es *Kék piramisa* jelzi, a geometria épp úgy használja a végtelennek e színszimbólumát.

Organikus absztrakt munkák is láthatóak a válogatásban, így Szóbel Géza műve, melyben a finoman elhelyezett, néhol a szürkék felé tolódó kék (kobalt) felerősíti a műben megjelenő többi színhangsúlyt is. Hasonlóan az organikus absztrakcióhoz kapcsolható Hantai Simon *Pliage*-a: a gyűrt felületek itt a kék színt moderálják, a gyűrődések finom okkerei. A tárlat egyik meglepetése Braun Vera franciaországi magyar festőnő éles, pajzsszerű, hajló formákkal festett, sötét és világos kékekkel megoldott absztrakt munkája. Az általában vörös alapjairól és stilizált barnás-fekete alakjairól ismert Aatóth Franyó friss műve a fentebb említett Yves Klein kék színét idézi, teljesen homogénnek tűnő felületen, mely azért rusztikussá válik az anyaghasználatban. Több dél-koreai művésszel is dolgozik a galéria, közülük számomra Sung Pil-Chea vibráló, patakfelszín-hatású festménye a legizgalmasabb.

Különös találkozás a galériában a Sándorfi–Csernus–Méhes-trió, a modern magyar festészet Franciaországban kiteljesedő alkotóinak szinte egymás mellett látható munkái. A Csernus-kép (1962) igazából kissé kakukktójas, itt a kék színek kiegészítő szerepe van, Sándorfi két fotorealista-mágikus realista munkáján már főszereplő a kezeket beborító kék festék és a háttér is. Méhes jól ismert pszeudoplasztikus drapéria borítású aktjai közül a kisebb, a nem annyira direkt ultramarin változatú az izgalmasabb. A kevés figurális alkotás között meg kell említenünk id. Maklár Kálmán (a galéria vezetőjének édesapja) szurrealista álomfestményét is. A plasztikák sorában feltűnnek Taubert László *Nagy idol II–IV.* című archaikus-stilizált, kékre festett torzói. Különös, fémes, lakkozott (dukkózott) hatású a koreai Lim Dong-Lak fémplasztikája. Szőke Gábor Miklós *Cápája* előbb-utóbb kék cápává válik, most inkább a kék mélység uraként jelenik meg. Major Kamill sumer írást idéző plasztikus képe repetitív hangulattal a kiállítás egyik fontos darabja.

A kék mámorító mélységei és magaslatai átlényegülnek a remekül válogatott tárlat műveiben. Érdekes kísérlet volt, s talán nem az utolsó a galéria életében. A kiállítók mindenesetre még a tárlat nyitva tartása alatt új kék képekkel gazdagítják a kiállítóteret.

Kiállítási enteriőr, 2020, Kálmán Maklár Fine Arts